

వార్షికి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - లక్ష్మణవనానుగమనాభ్యనుజ్ఞా

// లక్ష్మణవనానుగమనభ్యనుజ్ఞా //

ఏవం శ్రుత్వా తు సంవాదం లక్ష్మణః పూర్వమాగతః |
బాష్పపర్యాకులముఖః శోకం సోఢుమశక్నువన్ || 1 ||

స బ్రాతుశ్చరణౌ గాఢం నిపీడ్య రఘునందనః |
సీతామువాచాతియశా రాఘవం చ మహావ్రతమ్ || 2 ||

యది గంతుం కృతా బుద్ధిర్వనం మృగగజాయుతమ్ |
అహం త్వాఽనుగమిష్యామి వనమగ్రే ధనుర్ధరః || 3 ||

మయా సమేతోఽరణ్యాని బహూని విచరిష్యసి |
పక్షిభిర్మగయాథైశ్చ సంఘుష్టాని సమంతతః || 4 ||

న దేవలోకాక్రమణం నామరత్వమహం వృణే |
ఐశ్వర్యం వాఽపి లోకానాం కామయే న త్వయా వినా || 5 ||

ఏవం బ్రువాణః సౌమిత్రిర్వనవాసాయ నిశ్చితః |
రామేణ బహుభిః సాంత్యైర్నిషిధః పునరబ్రవీత్ || 6 ||

అనుజ్ఞాతశ్చ భవతా పూర్వమేవ యదస్త్వహమ్ |
కిమిదానీం పునరిదం క్రియతే మే నివారణమ్ || 7 ||

యదర్థం ప్రతిషేధో మే క్రియతే గంతుమిచ్ఛతః |
ఏతదిచ్ఛామి విజ్ఞాతుం సంశయో హి మమానఘ || 8 ||

తతోఽబ్రవీన్తహతేజా రామో లక్ష్మణమగ్రతః |
స్థితం ప్రాగ్గామినం వీరం యాచమానం కృతాంజలిమ్ || 9 ||

స్నిగ్ధో ధర్మరతో వీరః సతతం సత్పథే స్థితః |
ప్రియః ప్రాణసమో వశ్యో బ్రాతా చాసి సఖా చ మే || 10 ||

మయాఽద్య సహ సౌమిత్రే త్వయి గచ్ఛతి తద్వనమ్ |
కో భరిష్యతి కౌసల్యాం సుమిత్రాం వా యశస్వినీమ్ || 11 ||

అభివర్ణతి కామైర్యః పర్జన్యః పృథివీమివ |
స కామపాశపర్యస్తాో మహాతేజా మహీపతిః || 12 ||

సా హి రాజ్యమిదం ప్రాప్య నృపస్యాశ్వపతేః సుతా |
దుఃఖితానాం సపత్నీనాం న కరిష్యతి శోభనమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - లక్ష్మణవనానుగమనాభ్యనుజ్ఞా

న స్తులిష్యతి కౌసల్యాం సుమిత్రాం చ సుదుఃఖితామ్ |
భరతో రాజ్యమాసాద్య కైకేయ్యాం పర్యవస్థితః || 18 ||

తామార్యాం స్వయమేవేహ రాజానుగ్రహణేన వా |
సామిత్రే భర కౌసల్యాముక్తమర్థమిమం చర || 17 ||

ఏవం మమ చ తే భక్తిర్భవిష్యతి సుదర్శితా |
ధర్మజ్ఞ గురుపూజాయాం ధర్మశ్చాప్యతులో మహాన్ || 16 ||

ఏవం కురుష్య సామిత్రే మత్యతే రఘునందన |
అస్మాభిర్విప్రహీణాయా మాతుర్షి న భవేత్సుఖమ్ || 17 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణః శ్లక్ష్ణయా గిరా |
ప్రత్యువాచ తదా రామం వాక్యజ్ఞో వాక్యకోవిదమ్ || 18 ||

తవైవ తేజసా వీర భరతః పూజయిష్యతి |
కౌసల్యాం చ సుమిత్రాం చ ప్రయతో నాత్ర సంశయః || 19 ||

[* అధికపాఠః -యది దుఃస్థో న రక్షేత భరతో రాజ్యముత్తమమ్ |
ప్రాప్య దుర్తనసా వీర గర్వేణ చ విశేషతః || 20 ||

తమహం దుర్మతిం క్రూరం వభిష్యామి న సంశయః |
తత్పక్షానపి తాన్సర్వాంస్తైలోక్యమపి కిం ను సా || 21 ||*]

కౌసల్యా బిభృయాదార్యా సహస్రమపి మద్విధాన్ |
యస్యాః సహస్రం గ్రామాణాం సంప్రాప్తముపజీవినమ్ || 22 ||

తదాత్మభరణే చైవ మమ మాతుస్తథైవ చ |
పర్యాప్తా మద్విధానాం చ భరణాయ యశస్వినీ || 23 ||

కురుష్య మామనుచరం వైధర్మ్యం నేహ విద్యతే |
కృతార్థోఽహం భవిష్యామి తవ చార్థః ప్రకల్పతే || 24||

ధనురాదాయ సశరం ఖనిత్రపిటకాధరః |
అగ్రతస్తే గమిష్యామి పంథానమనుదర్శయన్ || 25 ||

ఆహరిష్యామి తే నిత్యం మూలాని చ ఫలాని చ |
వన్యాని యాని చాన్యాని స్వాహారాణి తపస్వినామ్ || 26 ||

భవాంస్తు సహ వైదేహ్య గిరిసానుషు రంస్యతే |
అహం సర్వం కరిష్యామి జాగ్రతః స్వపతశ్చ తే || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - లక్ష్మణవనానుగమనాభ్యనుజ్ఞా

రామస్తవనేన వాక్యేన సుప్రీతః ప్రత్యువాచ తమ్ |

వ్రజాపృచ్ఛస్య సౌమిత్రే సర్వమేవ సుహృజ్ఞనమ్ || 28 ||

యే చ రాజ్ఞో దదౌ దివ్యే మహాత్మా వరుణః స్వయమ్ |

జనకస్య మహాయజ్ఞే ధనుషీ రాద్రదర్శనే || 29 ||

అభేద్య కవచే దివ్యే తూణీ చాక్షయసాయకౌ |

ఆదిత్యవిమలౌ చోభౌ ఖడ్గౌ హేమపరిష్కృతౌ || 30 ||

సత్యత్య నిహితం సర్వమేతదాచార్యసద్దని |

స త్వమాయుధమాదాయ క్షిప్రమావ్రజ లక్ష్మణ || 31 ||

స సుహృజ్ఞనమామంత్ర్య వనవాసాయ నిశ్చితః |

ఇక్ష్వాకుగురుమాగమ్య జగ్రాహాయుధముత్తమమ్ || 32 ||

తద్ధివ్యం రఘుశార్దూలః సత్యతం మాల్యభూషితమ్ |

రామాయ దర్శయామాస సౌమిత్రః సర్వమాయుధమ్ || 33 ||

తమువాచాత్మవాన్రామః ప్రీత్యా లక్ష్మణమాగతమ్ |

కాలే త్వమాగతః సౌమ్య కాంక్షితే మమ లక్ష్మణ || 34 ||

అహం వ్రదాతుమిచ్ఛామి యదిదం మామకం ధనమ్ |

బ్రాహ్మణేభ్యస్తపస్విభ్యస్త్యయా సహ పరంతప || 35 ||

వసంతహ దృఢం భక్త్యా గురుషు ద్విజసత్తమాః |

తేషామపి చ మే భూయః సర్వేషాం చోపజీవినామ్ || 36 ||

వసిష్ఠపుత్రం తు సుయజ్ఞమార్యం త్వమానయాశు ప్రవరం ద్విజానామ్ |

అభిప్రయాస్యామి వనం సమస్తా నభ్యర్ఛ్య శిష్టానపరాన్ద్విజాతీన్ || 3౭ ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే ఏకత్రింశః

సర్గః || 31 ||

